

Kommissionens årliga hållbara tillväxtöversikt 2022

2021/22:FPM22

Statsrådsberedningen

2021-12-20

Dokumentbeteckning

COM (2021) 740

KOMMISSIONENS ÅRLIGA HÅLLBARA TILLVÄXTÖVERSIKT 2022

Sammanfattning

Den 24 november publicerade kommissionen den årliga hållbara tillväxtöversikten för 2022 (ASGS), som inleder den europeiska planeringsterminen för samordningen av EU:s ekonomiska politik och sysselsättningspolitik. I tillväxtöversikten redogör kommissionen för sina förslag till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken för de kommande 12 månaderna.

I rapporten konstaterar kommissionen att EU övergår ifrån krishantering till återhämtning. Inom strategin definieras fyra dimensioner som ska vara vägledande för medlemsstaternas strukturreformer, sysselsättningspolitik, investeringar och finanspolitik: miljömässig hållbarhet, produktivitetsförbättringar, rättvisa och makroekonomisk stabilitet, samt i linje med FN:s Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Faciliteten för återhämtning och resiliens (RRF) lyfts fram som verktyg för att främja dessa mål.

Kommissionen redogör vidare för hur kommande års planeringstermin ska organiseras. Införandet av RRF innebar tillfälliga anpassningar av terminen. Nästa års termin föreslås i stort återgå till den ordinarie terminsprocessen, vilket bl.a. innebär att kommissionen återigen avser presentera landrapporter och landsspecifika rekommendationer på både det finanspolitiska och strukturpolitiska området.

1.1 Ärendets bakgrund

I syfte att verka för ett effektivt genomförande av Europa 2020-strategin, i linje med stabilitets- och tillväxtpakten, beslutade rådet i september 2010 att introducera en ny årscykel – den europeiska planeringsterminen – för styrning och granskning av den ekonomiska politiken inom EU. Efter att Europa 2020-strategin löpt ut används termen fortsatt för att följa upp den ekonomiska och sociala utvecklingen i medlemsstaterna, med utgångspunkt i de integrerade riktlinjerna för ekonomisk politik och sysselsättningspolitik, stabilitets- och tillväxtpakten samt från 2022 de nya övergripande EU-målen på det sociala området.

Den europeiska planeringsterminen inleds med att kommissionen presenterar sin årliga hållbara tillväxtöversikt där förslag anges till övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för de kommande 12 månaderna.

Den årliga tillväxtöversikten är ett viktigt underlag inför Europeiska rådets möte i mars då stats- och regeringscheferna lämnar vägledning inför medlemsstaternas rapportering inom ramen för termen (nationella reformprogram) och stabilitet och tillväxtpakten (konvergens- eller stabilitetsprogram). Den 25 november 2021 presenterades den årliga hållbara tillväxtöversikten för 2022.

1.2 Förslagets innehåll

I den årliga hållbara tillväxtöversikten redovisar kommissionen sin syn på den ekonomiska utvecklingen och sina förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken i EU det kommande året. Enligt kommissionen har EU, tack vare vaccinationskampanjer mot covid-19 och mildrandet av de socioekonomiska effekterna av pandemin, lagt grunden för en hållbar och inkluderande återhämtning. Därmed anser kommissionen att EU nu kan återgå till en mer expansiv ekonomisk politik.

Det konstateras att ansträngningarna för att motverka konsekvenserna av pandemin har gett resultat. Medan återhämtningspaketet rullas ut ökar EU:s BNP och väntas bli 4,3% under 2022. Samtidigt väntas arbetslösheten minska till 7,6%, även om den fortsatt är något högre än före pandemin.

Inflationen ökar till följd av höjda energipriser och störningar i tillgången till energi. Den tros nå sin topp på 4 % under 2021, för att under 2022 återgå till en nivå på 1,4 %.

Kommissionen identifierar att EU:s ekonomiska aktivitet åter bör fokusera på de fyra dimensionerna av hållbar konkurrenskraft: miljömässig hållbarhet,

produktivitet, rättvisa och makroekonomisk stabilitet. Dessa fyra ska enligt kommissionen ses som integrerade perspektiv som förstärker varandra.

För att uppnå dessa dimensioner lyfter kommissionen Fit for 55, den europeiska pelaren för sociala rättigheter och de nya EU-målen på det sociala området samt återhämtningsfonden som centrala verktyg.

Miljömässig hållbarhet

Under 2021 har Europa härjats av värmeböljor, skogsbränder och översvämningar, som enligt kommissionen är tydliga tecken på hur klimatförändringarna påverkar våra liv, och konstaterar därför att kostnaderna för att göra ingenting är högre än de för att uppfylla EU:s åtaganden för klimatet. Kommissionen understryker därför vikten av att den gröna reformagendan, som utgörs av den gröna given och särskilt Fit for 55-paketet och grön taxonomi, bör genomföras omedelbart. Vidare konstaterar kommissionen att genomförandet av den gröna given kräver omfattande investeringar och räknar med att det över det kommande decenniet kommer att krävas närmare 520 miljarder euro årligen från privata och offentliga medel. Kommissionen menar också att den sociala dimensionen är central i den gröna omställningen, som kommer att innebära nya arbetstillfällen, ny innovation och ökad motståndskraft och krisberedskap. Samtidigt konstateras att omställning kan innebära risker för redan utsatta grupper, varför det understryks att omställningen måste vara rättvis. Som exempel på hur det kan gå till nämns kommissionens föreslagna sociala klimatfond. Den sociala utvecklingen till följd av den gröna omställningen ämnas också följas upp inom ramen för terminen.

Produktivitet

Kommissionen framhåller att framtidens välfärd för EU:s medborgare är beroende av Europas förmåga att öka sin produktivitet och innovation. Detta kräver såväl reformer som privata och offentliga investeringar som kan stödja konkurrenskraft och jobbskapande. Den inre marknadens funktion är i sig en drivande faktor för produktivitet, och även genomförandet av åtgärder för grön och digital omställning i medlemsstaternas återhämtningsplaner framhålls som bidragande faktorer. Investeringar krävs såväl i ny teknologi som i kompetensutveckling för att möta behoven på en arbetsmarknad i förändring. Vidare understryker kommissionen vikten av rättvis tillgång till resurser, resurseffektivitet och produktivitet för både miljömässig och ekonomisk välfärd, där den cirkulära ekonomin spelar en viktig roll.

Rättvisa

Covid-19-pandemin har slagit särskilt hårt mot redan utsatta grupper och regioner. Unga och lågutbildade såväl som personer med invandrarbakgrund

har drabbats hårdast. Därtill har kvinnor och män påverkats i olika utsträckning. Kommissionen menar därför att rättvisa måste stå i centrum för återhämtningen från pandemin, där väl utarbetade aktiva arbetsmarknadsåtgärder tillsammans med väl fungerande sociala trygghetssystem ses som nyckelfaktorer för att stödja arbetstagare i den gröna och digitala omställningen. Utbildning och kompetensutveckling anses också behöva stärkas. I sammanhanget understryks också genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som också tydligare integreras i 2022 års terminsförfarande genom uppföljning de nya EU-målen på det sociala området och dess indikatorer i den reviderade sociala resultattavlan. Kommissionen nämner i sammanhanget också vikten av de reformer och investeringar som görs inom ramen för medlemsstaternas återhämtningsplaner.

Makroekonomisk stabilitet

Vad gäller makroekonomisk stabilitet understryker kommissionen att EU bör hantera de återstående svagheter som återfinns nationellt och på EU-nivå, vilket skulle bidra till bättre motståndskraft mot kommande kriser, och även bidra till den gröna och digitala omställningen. Därför menar kommissionen att medlemsstaterna fortsatt bör genomföra riktade skattemässiga stödåtgärder. Tillväxtfrämjande åtgärder genom rättvis och effektiv taxering krävs, som kan bidra till investeringar för en rättvis, hållbar och inkluderande återhämtning.

Terminens utveckling

Kommissionen redogör vidare för hur det kommande årets planeringstermin kommer struktureras. Förra året innebar införandet av RRF att terminen tillfälligt modifierades. Årets termin föreslås i stort återgå till sin bredare ekonomiska samordningsroll, även om ändringar fortsatt förutses för att integrera genomförandet av RRF inom ramen för terminen. Detta kommer bl.a. innebära att kommissionen återigen förväntas presentera landrapporter och landsspecifika rapporter till våren 2022.

Tillväxtöversikten åtföljs även liksom tidigare år av ett utkast till gemensam sysselsättningsrapport.

Utkast till gemensam sysselsättningsrapport

Kommissionen och rådet ska varje år, inom ramen för den europeiska planeringsterminen, upprätta en gemensam rapport till Europeiska rådet om sysselsättningsläget och genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna och den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Utkastet till gemensam rapport publicerades samtidigt som den årliga hållbara tillväxtöversikten. Rapporten analyserar den sociala utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen i

unionen och presenterar på ett övergripande plan sysselsättningsreformer som medlemsstaterna lagt fram det senaste året.

2021/22:FPM22

Gällande svenska regler och förslagens effekt på dessa

Förslaget har ingen direkt inverkan på svenska regler. Arbetet inom ramen för den europeiska planeringsterminen bygger på den så kallade öppna samordningsmetoden.

1.3 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har i sig ingen direkt inverkan på EU-budgeten eller medlemsstaternas budget. De prioriteringar som föreslås av kommissionen kan dock leda till konsekvenser för nationella budgetar, förutsatt att medlemsstaterna väljer att agera i enlighet med prioriteringarna.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar årets hållbara tillväxtöversikt och kan på ett övergripande plan ställa sig bakom de prioriteringar som kommissionen föreslår för den ekonomiska politiken i EU.

Regeringen stödjer de tillfälliga ändringar som har gjorts i den europeiska planeringsterminen med anledning av RRF, men anser att en återgång till den ordinarie terminsprocessen ska ske så snart som möjligt. Regeringen välkomnar därför att kommissionen i huvudsak avser att tillämpa den ordinarie processen för 2022, samtidigt som överlappningar mellan terminen och genomförandet av RRF ska undvikas. Det är viktigt att planeringsterminen fokuserar på de övergripande målen att säkerställa sunda offentliga finanser, förebygga och korrigera makroekonomiska obalanser, och främja hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt och väl fungerande arbetsmarknader. Vidare menar regeringen att en väl fungerande inre marknad och en stark grön och digital industribas är förutsättningar för en fortsatt återhämtning av pandemin och grunden för ökad tillväxt och konkurrenskraft. Regeringen menar att konkurrenskraft och den inre marknadens funktion fortsatt är relevant att följa upp inom ramen för terminen och skulle mer generellt kunna tjäna på att vägledas av EU-övergripande målsättningar. Samtidigt är det viktigt att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna även fortsättningsvis respekteras.

Regeringen är kritisk till den föreslagna sociala klimatfonden eftersom det genom uppgörelsen om den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027 och EU:s återhämtningsinstrument redan finns omfattande medel avsatta till liknande åtgärder.

I den årliga hållbara tillväxtöversikten saknas till stor del ett jämställdhetsperspektiv. Ett integrerat jämställdhetsperspektiv skulle kunna bidra till ett mer konkurrenskraftigt EU.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Rapporten har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 119 i EU-fördraget

Artikel 121 i EU-fördraget

Artikel 148 i EU-fördraget

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt eftersom det handlar om en översiktsrapport.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens årliga hållbara tillväxtöversikt kommer närmast att diskuteras i berörda rådskonstellationer under perioden december-mars och tillsammans med den slutliga sysselsättningsrapporten utgöra ett viktigt underlag till Europeiska rådets möte i mars 2022. Stats- och regeringscheferna ska då, med bl.a. dessa rapporter som grund, lämna vägledning inför medlemsstaternas rapportering inom ramen för terminen.

Utkastet till gemensam sysselsättningsrapport kommer att behandlas i rådsstrukturen och väntas sedan, efter EPSCO-rådets antagande i mars, gå vidare som bidrag till Europeiska rådets möte senare samma månad.

Europeiska planeringsterminen: Den europeiska planeringsterminen syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsländernas åtgärder inom ramen för EU:s tillväxt- och sysselsättningsstrategi (Europa 2020), stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser.

Gemensam sysselsättningsrapport: Rapporten utarbetas med stöd av artikel 148 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och utkast till rapport utgör en del av den årliga tillväxtrapporten som är startskottet för den europeiska planeringsterminen. Rapportens analyser grundar sig på sysselsättningsläget och den sociala situationen i EU samt på genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna och den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rapporten blir gemensam i och med rådets antagande av denna. Rapporten läggs sedan fram för Europeiska rådet.